

dedykuję
moim rodzicom

GEIRR TVEITT (1908–1981)

Fifty Folk-Tunes from Hardanger Op. 150 (publ./wyd. 1991)

50 Melodii ludowych z Hardanger op. 150

- 1 No. 1 Welcome with Honour / Nr 1 Pieśń powitalna 3'48

EDVARD GRIEG (1843–1907)

From Holberg's Time. Suite in Olden Style Op. 40 (1884)

[16'40]

Suita w dawnym stylu „Z czasów Holberga” op. 40

- 2 Praeludium 2'38
 3 Sarabande 3'20
 4 Gavotte 2'34
 5 Air 4'40
 6 Rigaudon 3'26

Lyric Pieces Op. 57 / Utwory liryczne op. 57 (1893)

- 7 No. 6 Homesickness / Nr 6 Tęsknota za domem 4'04

HALFDAN KJERULF (1815–1868)

3 Pieces Op. 4 / 3 Utwory op. 4 (1853–56)

- 8 No. 2 Idyll / Nr 2 Idylla 3'07

25 Selected Norwegian Folk Dances / 25 Wybranych norweskich tańców ludowych (1861)

- 9 No. / Nr 4 Hildals-Halling 2'08
 10 No. / Nr 6 Springdans 0'40
 11 No. / Nr 7 Springdans 1'33
 12 No. / Nr 2 Jølstring 0'45

EDVARD GRIEG

Slåtter. Norwegian Peasant Dances Op. 72 (1902–03)

Slåtter. Norweskie tańce chłopskie op. 72

- 13 No. 8 Myllarguten's Wedding March / Nr 8 Marsz weselny Myllargutena 2'27
 14 No. 15 The Skuldal Bride / Nr 15 Ślub Panny Skuldal 4'03

AGATHE BACKER GRØNDAHL (1847–1907)

Fantasy Pieces Op. 39 / *Utwory fantastyczne op. 39* (1896)

15 No. 9 Withered / *Nr 9 Zwiędły* 0'39

DAVID MONRAD JOHANSEN (1888–1974)

Pictures from Nordland. Suite No. 1 Op. 5 (1918)

[9'22]

I *Suita „Obrazki z Nordlandu” op. 5*

16 Woman's Profile / *Profil kobiety* 2'35

17 The Little Stone God / *Kamienny bożek* 3'45

18 Reindeers / *Renifery* 1'35

19 Towards the Mountains of My Forefathers / *Ku góróm przodków* 1'26

EDVARD GRIEG

Lyric Pieces Op. 54 / *Utwory liryczne op. 54* (1891)

20 No. 4 Notturmo / *Nr 4 Nokturn* 3'42

HARALD SÆVERUD (1897–1992)

Peer Gynt Suite No. 1 Op. 28 / *I Suita „Peer Gynt” op. 28* (1947)

21 No. 1 The Devil's Five-hop / *Nr 1 Z diabłem na pięć* 2'17

Total Time / *Czas całkowity:* 55'49

Aleksandra Soborń-Wakarecy

piano / *fortepian*

I N T R O D U C T I O N

Classical music in Norway has a relatively short history in comparison with most European countries. It began to develop more intensely during Romanticism, and its prime fell in the time when Norway broke free from under the perennial dependence from Denmark and Sweden, and gained independence in 1905.

The Norwegian nation was not prosperous before the discovering of offshore oil. The country's social hierarchy was lacking the higher social class, intelligentsia, which usually plays a crucial role as the recipients and patrons of art. Up until the 20th century professional musical education did not exist in Norway, hence most of the aspiring artists were educated in Germany or Denmark.

At the same time, among the fjords and remote lands of the North lived the tradition of Norwegian folk music, passed on from generation to generation, independent from historical and political turmoil. The first ethnographer who uncovered a rich collection of this music for the rest of the world was composer and organist Ludvig Mathias Lindeman. He gathered a total of 3,000 melodies and lyrics (*Ældre og nyere norske Fjeldmelodier*). Most national composers drew inspiration from Lindeman's work. The founder of the Norwegian national school of music, Edvard Grieg, was not the first one to draw from these melodies to create the *25 Norwegian Folk Songs and Dances*, as already 30 years before him Halfdan Kjerulf composed his *Selected Norwegian Folk Dances*.

Composers whose pieces have been selected for this album have in common not only their nationality, but also great melodic inventiveness and drawing inspiration from Norwegian folklore, legends and songs (Halfdan Kjerulf, Edvard Grieg, Agathe Backer Grøndahl, Geirr Tveitt). Their pieces also contain influences from Impressionism, Neoclassicism (David Monrad Johansen) and Modernism (Harald Sæverud).

Norweska muzyka klasyczna ma stosunkowo krótki rodowód na tle większości krajów Europy. Zaczęła się intensywniej rozwijać w epoce romantyzmu, a jej rozkwit przypadł na czas, kiedy Norwegia wyzwoliła się spod wieloletniej zależności od Danii i Szwecji i w 1905 roku odzyskała niepodległość.

Naród norweski przed odkryciem złóż ropy naftowej nie opływał w bogactwa. W hierarchii społecznej brakowało wyższych sfer, inteligencji, która zazwyczaj gra wiodącą rolę jako odbiorca oraz mecenas sztuki. Aż do XX wieku nie istniała w Norwegii profesjonalna edukacja muzyczna, stąd większość aspirujących artystów kształciło się w Niemczech bądź Danii.

Jednocześnie pośród fiordów i niedostępnych krain dalekiej Północy żyła przekazywana z pokolenia na pokolenie, niezależna od zawirowań historycznych i politycznych, tradycja norweskiej muzyki ludowej. Pierwszym z etnografów, który odkrył dla świata bogatą kolekcję tej muzyki, był kompozytor i organista Ludvig Mathias Lindeman. Zebrał on w sumie ponad 3 tysiące melodii oraz tekstów (*Ældre og nyere norske Fjeldmelodier*). Z pracy Lindemana czerpała inspirację większość rodzimych kompozytorów. Twórca norweskiej szkoły narodowej, Edvard Grieg, nie był pierwszym, który napisał na podstawie tego zbioru *25 Norweskich melodii ludowych i tańców*. Już 30 lat przed nim Halfdan Kjerulf skomponował *Wybrane norweskie tańce ludowe*.

Kompozytorów, których muzyka znalazła się na płycie, łączy prócz narodowości ogromna inwencja melodyczna i czerpanie inspiracji z norweskiego folkloru, legend i pieśni (Halfdan Kjerulf, Edvard Grieg, Agathe Backer Grøndahl, Geirr Tveitt). W ich utworach można odnaleźć także wpływy z zewnątrz, m.in. impresjonizmu, neoklasycyzmu (David Monrad Johansen) czy modernizmu (Harald Sæverud).

GEIRR TVEITT

Fifty Folk-Tunes from Hardanger Op. 150
50 Melodii ludowych z Hardanger op. 150

1

No. 1 Welcome with Honour
Nr 1 Pieśń powitalna

Ve no velkomme med æra
her ska'me sitjande vera
sitja i Guds fre',
vaore grannar tre.

Geirr Tveitt was one of the most imaginative Scandinavian composers. Tveitt studied composition under Arthur Honegger, Heitor Villa-Lobos, and Nadia Boulanger among others. His music is based on Norwegian folk music tradition. As a native of Hardanger – his family house was situated by the Hardanger fjord in Western Norway – he was able to discover the most hidden musical treasures of the region. He collected and arranged hundreds of folk melodies. His brilliant folk tune adaptations are regarded as being closer to the fundamental spirit of folk music than Grieg's.

Tveitt was an extremely productive composer – he wrote over three hundred works. Unfortunately, most of his legacy was destroyed during the tragical fire on his ancestral farm in Kvam in 1970. Geirr Tveitt eventually became a well-known and respected composer in Norway, but he still remains virtually unknown to the rest of the world.

Fifty Folk-Tunes from Hardanger (published in 1991) is a collection of pieces based on the tradition of folk singing. Lyrical in its character *Welcome with Honour* (orig. *Velkomne med æra*) is relatively the most often performed part of this cycle. The song had a special significance for Tveitt as it was connected with the history of his family farm.

Geirr Tveitt to jeden z najbardziej oryginalnych kompozytorów Skandynawii. Studiował kompozycję m.in. u Arthura Honeggera, Heitora Villi-Lobosa i Nadii Boulanger. W swojej twórczości w dużym stopniu czerpał z norweskiej muzyki ludowej. Będąc rodowitym mieszkańcem Hardanger – jego dom rodzinny położony był nad fiordem Hardanger w zachodniej Norwegii – mógł odkrywać nieznanne muzyczne skarby tego regionu. Opracowania setek melodii ludowych zebranych przez Tveitta uważane są za znacznie bliższe duchowi tej muzyki niż opracowania Griega.

Był niezwykle pracowitym artystą, skomponował ponad trzysta utworów. Niestety, większość z nich została zniszczona w 1970 roku podczas tragicznego pożaru rodzinnej farmy w Kvam. Geirr Tveitt doczekał się sławy i szacunku wśród swoich rodaków, jednak poza granicami Norwegii wciąż pozostaje kompozytorem zupełnie nieznanym.

50 Melodii ludowych z Hardanger (wyd. 1991) to kolekcja muzyki wywodząca się z tradycji śpiewu ludowego. Liryczna w charakterze *Pieśń powitalna* (oryg. *Velkomne med æra*) jest stosunkowo najczęściej wykonywaną częścią tego cyklu. Pieśń ta miała szczególne znaczenie dla Tveitta, odnosiła się bowiem do historii jego rodzinnej farmy.

EDVARD GRIEG

From Holberg's Time. Suite in Olden Style Op. 40
Suita w dawnym stylu „Z czasów Holberga” op. 40

Grieg composed **From Holberg's Time. Suite in Olden Style** in 1884 to celebrate the 200th anniversary of the birth of the greatest playwright of the North – Ludvig Holberg, who came from Bergen, as Grieg did.

The piece is written in the form of a Baroque suite. Grieg had little regard for pastiche work of this kind – he even called it his “perruque” piece. However, the **Suite** has deservedly become one of his most popular works and is considered a pianistic masterpiece. It was originally composed for the piano for the famous Norwegian pianist Erika Nissen, but a year later it was adapted by Grieg himself for string orchestra.

The **Suite** starts with an introduction – the *Praeludium*, described by some critics as a “perpetuum mobile”. *Sarabande* is a serenely expressive piece with the quality of some of Bach's sarabandas. *Gavotte* seems to have been written simply for the purpose of bringing delight to the listeners. *Air* is known as one of Grieg's “loveliest creations”. The finale of the cycle is *Rigaudon* – a dance filled with cheeky humour and irony with a rhythmic verve and joie de vivre that contrasts with the melancholic middle section.

Suita w dawnym stylu „Z czasów Holberga” została skomponowana w 1884 roku specjalnie z okazji obchodzonej w całej Skandynawii 200. rocznicy urodzin największego komediopisarza północy – Ludwiga Holberga, który, tak jak Grieg, pochodził z Bergen.

Kompozytor, chcąc utrzymać utwór w stylu epoki, skomponował barokową suitę. Sam nie cenił wysoko tego dzieła i nazywał je utworem „perukowym”. Mimo to **Suita** zasłużenie stała się jednym z jego najbardziej znanych utworów i uchodzi za prawdziwą pianistyczną perełkę. Oryginalnie skomponowana na fortepian solo, dla wybitnej norweskiej pianistki – Eriki Nissen, doczekała się wersji na orkiestrę smyczkową opracowanej przez Griega już rok później.

Pierwsza część **Suity**, *Preludium*, bywa określana mianem perpetuum mobile i jest rodzajem introdukcji. Następująca po niej *Sarabanda* w swojej wyrafinowanej prostocie przywodzi na myśl bachowskie sarabandy. *Gawot* zdaje się być stworzony wyłącznie po to, by nieść słuchaczom przyjemność. *Aria* z kolei to jedno z piękniejszych lirycznych dzieł kompozytora. Finałem cyklu jest *Rigaudon* – taniec przepiękny humorem, ironią i tętniący energicznym rytmem, który symbolizuje radość życia, kontrastując zarazem z melancholijną częścią środkową.

EDVARD GRIEG

Lyric Pieces Op. 57
Utwory liryczne op. 57

7

No. 6 Homesickness
Nr 6 Tęsknota za domem

Piano music was Grieg's main interest. He mainly composed miniature pieces of which the most popular ones were the **Lyric Pieces** (*Lyrische Stücke*). The collection of 66 poetic miniature piano pieces was written in 10 volumes from 1867 until 1901.

Most of Grieg's works were inspired by his own life. The composer was struggling with his poor health and depression, and he also experienced a personal tragedy – the death of his only child.

H O M E S I C K N E S S

Muzyka fortepianowa zajmowała centralne miejsce w twórczości Griega. Komponował przede wszystkim miniatury, z których największą popularnością cieszyły się **Utwory liryczne** (*Lyrische Stücke*). Zbiór 66 poetyckich fortepianowych miniatur ujętych w 10 zeszytach powstawał między 1867 a 1901 rokiem.

Inspiracją wielu dzieł słynnego Norwega było jego własne życie. Kompozytor cierpiał z powodu wątlęgo zdrowia, borykał się z depresją oraz przeżył osobistą tragedię, jaką była śmierć jedyneho dziecka.

HALFDAN KJERULF

3 Pieces Op. 4

3 Utwory op. 4

8

No. 2 Idyll

Nr 2 Idylla

Halfdan Kjerulf was born in Christiania (now Oslo, from 1624–1877 Oslo was called Christiania, until 1924 Kristiania). As advanced music education was not available in Norway at the time, Kjerulf began by studying law. Music, however, remained his main interest. In 1839, soon after beginning his studies, he was sent to Paris to receive treatment for a serious illness. The trip provided an opportunity for him to experience a rich musical life for the first time. After Kjerulf's return to Christiania in 1840, the death of his father, sister and brother forced him to take up work to support the family. He worked as a journalist and a piano teacher, he also composed and studied conducting. He was successful in all these fields, which allowed him to study in Copenhagen and Leipzig. Later on he settled down in Christiania and devoted the rest of his life to music. He was mostly interested in writing smaller musical forms – songs and piano miniatures.

Kjerulf educated several outstanding pupils such as the famous Norwegian pianists Agathe Backer Grøndahl and Erika Nissen. His work is known to have had a great impact on the development of the Norwegian school of music, and it laid the ground work for Grieg and his successors.

Halfdan Kjerulf urodził się w Christianii (obecnym Oslo; w latach 1624–1877 była to Christiania, a do 1924 roku Kristiania). W tamtych czasach w Norwegii nie było możliwości zdobycia wyższego wykształcenia muzycznego, więc Kjerulf rozpoczął studia prawnicze. Niedługo po rozpoczęciu nauki poważnie zachorował i został wysłany na leczenie do Paryża, gdzie mógł uczestniczyć w bogatym życiu muzycznym. Gdy powrócił do domu, musiał stać się głową rodziny z powodu śmierci ojca, brata i siostry. Pracował jako dziennikarz, nauczyciel fortepianu, komponował, uczył się dyrygowania. Odnosił sukcesy na wszystkich tych polach, co umożliwiło mu wyjazd na stypendium do Kopenhagi i Lipska. Po powrocie osiadł w Christianii i przez resztę życia zajmował się tylko i wyłącznie muzyką. Komponował w większości mniejsze formy – pieśni i miniatury fortepianowe.

Jego uczniami były m.in. sławne norweskie pianistki – Agathe Backer Grøndahl oraz Erika Nissen. Twórczość Kjerulfa miała wielki wpływ na rozwój narodowej szkoły kompozytorskiej. Z jego dorobku czerpał Grieg i inni norwescy twórcy.

HALFDAN KJERULF

25 Selected Norwegian Folk Dances
25 Wybranych norweskich tańców ludowych

9 → 12

Halling Springars Jølstring

Halling is an energetic Norwegian folk dance, often performed as a male solo dance, usually in 2/4 time. Dancers perform it solo with the accompaniment of Hardanger fiddle. The dance often contains acrobatic figures. Kjerulf's *Halling* comes from the city of Hildal in the region of Hordaland, Western Norway.

Springdansen or springar is an elegant and lively folk dance in 3/4 time. In Western Norway springars are performed with three equal beats whereas in the valleys of Central Norway the three beats in each measure are of unequal duration. These rhythmic differences are virtually impossible to notate.

Jølstring – a lively dance in 2/4 time, originating from Jølster, a municipality in Western Norway.

Halling to norweski taniec ludowy o umiarkowanym tempie, utrzymany w metrum 2/4. Tancerze wykonują go solo przy wtórze specjalnych skrzypiec tzw. hardanger fiddle. Taniec ten często zawiera figury akrobatyczne. *Halling* w opracowaniu Kjerulfa pochodzi z miasteczka Hildal leżącego w regionie Hordaland.

Springdansen, nazywany też springarem, to elegancki i skoczny taniec ludowy utrzymany w metrum 3/4. Co ciekawe, w zachodniej Norwegii springar jest grany równo, a w dolinach Norwegii centralnej miary w takcie są często zmiennej długości.

Jølstring to skoczny i pełen wigoru taniec w metrum 2/4, pochodzący z miasta Jølster w zachodniej Norwegii.

Halling
Springars
Jølstring

EDVARD GRIEG

Slåtter. Norwegian Peasant Dances Op. 72
Slåtter. Norweskie tańce chłopskie op. 72

13

No. 8 Myllarguten's Wedding March
Nr 8 Marsz weselny Myllargutena

14

No. 15 The Skuldal Bride (gangar)
Nr 15 Ślub Panny Skuldal (gangar)

In 1888 Grieg received a letter from Knut Dahle, the well-known Hardanger fiddle player from Telemark. Dahle was keen to preserve the musical heritage of his region and he asked Grieg to write down the folk tunes he had been playing all his life (fiddlers never played from scores, and the tradition and melodies were passed on from ear to ear, from generation to generation). Dahle claimed to be the last pupil of the legendary Myllarguten, the most famous Hardanger fiddler.

Grieg was interested in the idea, but it took him 14 years to invite Dahle to Kristiania. In the end it was Grieg's friend, violinist Johann Halvorsen who noted down the melodies Knut Dahle played for him. It was not until 1902 that Grieg was able to devote himself to the material and transform the tunes into something new.

The **Norwegian Peasant Dances** (1902–03) are among the last pieces written by Grieg and they have a unique place in the history of Norwegian music. The term **Slåtter** means Norwegian dance tunes of an instrumental character. In the preface to Op. 72 Edition Edvard Grieg wrote:

“These Norwegian *Slåtter* [...] re-arranged for the piano, were written down after an old gleeman [from] Telemarken. Those who [...] appreciate such music, will be delighted with the originality, the blending of fine, soft gracefulness with sturdy, almost uncouth power and untamed wildness as regards melody and more particularly rhythm contained in them. [...]

W 1888 roku kompozytor otrzymał list od znanego fidalrza (skrzypka) z Telemarku, Knuta Dahlego. Dahle chcąc ocalić dziedzictwo muzyczne swojego regionu, poprosił Griega o spisanie melodii ludowych, które grywał przez całe życie (fidalrze nigdy nie używali nut, tradycje i melodie były przekazywane z pokolenia na pokolenie). Dahle twierdził, że jest ostatnim uczniem legendarnego Myllargutena, najsłynniejszego z muzyków grających na hardanger fiddle.

Grieg zainteresował się tym pomysłem, ale musiało minąć 14 lat, zanim zaprosił fidalrza do Kristianii. Jednak to nie Grieg, ale jego przyjaciel, skrzypek Johann Halvorsen był tym, który wysłuchał Dahlego oraz zanotował melodie z Telemarku. Dopiero w 1902 roku Grieg poświęcił swój czas, by dać nowe życie tej pięknej muzyce.

Norweskie tańce chłopskie (1902–03) są jednym z ostatnich dzieł kompozytora i zajmują wyjątkowe miejsce w historii muzyki norweskiej. Termin **Slåtter** odnosi się do norweskich instrumentalnych melodii tanecznych. We wstępie do wydania op. 72 Edvard Grieg pisał tak:

„Te norweskie *Slåtter* [...] – w opracowaniu na fortepian – zostały zapisane według starego mistrza z regionu Telemark. Ci, którzy docenią tę muzykę, będą zachwyceni oryginalnością, połączeniem delikatnej, miękkiej gracji z szorstką, niemal nieokiełznaną mocą i dzikością zawartą w melodii, a zwłaszcza w rytmie. [...]

Opracowując te melodie na fortepian, chcieliśmy podnieść ich wartość artystyczną poprzez odpowiednie

My object in arranging the music for piano was to raise these works of people to an artistic level by giving them [...] a style of musical concord or bringing them under a system of harmony. Naturally many of little embellishments characteristic of the [Hardanger] fiddle [...] cannot be reproduced on the piano [...].”

No. 8 Myllarguten's Wedding March

Myllarguten is the pseudonym of the most famous fiddle player of all time, Targjei Augundsson (1802–1872).

According to the legend *Myllarguten* was very much in love with a girl named Kari, but she married someone else. When the bride was on her way to church for the wedding ceremony, he hid behind a stone and observed her. As the procession passed him, he played this march. The march expresses the sorrow of disappointed love.

No. 15 The Skuldal Bride (gangar)

It is probably one of the oldest tunes played on the Hardanger fiddle. The piece is written as a gangar dance. The most famous version of all the legends that inspired the tune tells about a beautiful girl named Signe Skuldal who lived on a farm in Åmotsdal. She was in love with fiddler Eivind Grovi, but her father forced her to marry an old rich farmer from the village. During the wedding night the bride sang a beautiful country song and disappeared. She was found the following day, drowned in the river close to the farm.

zharmonizowanie i nadanie muzycznych proporcji. Oczywiście wielu specyficznych ornamentów charakterystycznych dla [hardanger] fiddle nie sposób odtworzyć na fortepianie [...].”

Nr 8 Marsz weselny Myllargutena

Myllarguten to pseudonim najsynniejszego z fidlarzy, Targjeia Augundssona (1802–1872).

Według legendy *Myllarguten* zakochał się w dziewczynie o imieniu Kari, ale ona zdecydowała się poślubić innego. Panna młoda w drodze do kościoła była obserwowana przez schowanego za skałą fidlarza. Kiedy obok przechodził ślubny orszak, *Myllarguten* zagrał tytułowego marsza, wyrażając w nim smutek z powodu niespełnionej miłości.

Nr 15 Ślub Panny Skuldal (gangar)

To najprawdopodobniej jedna z najstarszych melodii wykonywanych na hardanger fiddle. Utwór został napisany w rytmie norweskiego tańca gangar.

Powstało wiele legend na jego temat, a najsynniejsza brzmi: na farmie w Åmotsdal mieszkała piękna dziewczyna, Signe Skuldal, która kochała fidlarza Eivinda Grovi. Ojciec dziewczyny zmusił ją jednak do poślubienia bogatego starszego farmera. Podczas nocy poślubnej Signe zaśpiewała swoją pieśń i zniknęła. Jej ciało znaleziono następnego dnia w rzece niedaleko farmy.

Hardanger fiddle

The Hardanger fiddle (orig. *hardingfele*) is Norway's most important folk music instrument. It is known to have been used in the Telemark, Numedal, Hallingdal and Valdres regions, as well as in the region between Hardanger and Sunnfjord.

The Hardanger fiddle is smaller than the conventional violin and the main feature that distinguishes it from the conventional violin is the presence of four or five supplementary bourdon strings that go through an opening in the bridge and under the fingerboard. These strings are not being touched while the instrument is played, but they vibrate and create a special sound.

Hardingfele is mainly used to accompany dancing, and it is common for the fiddlers to stomp their feet while playing. It was also customary to have fiddlers lead bridal processions to the church.

Hardanger fiddles are traditionally richly decorated by craftsmen. The oldest known example of this instrument is from 1651, made by Ole Jonsen Jaastad from Hardanger.

Hardanger fiddle (oryg. *hardingfele*) jest najważniejszym norweskim instrumentem ludowym, według źródeł używanym w regionie Telemark, Numedal, Hallingdal, Valdres i w obszarze od Hardanger po Sunnfjord.

Instrument ten jest mniejszy od klasycznych skrzypiec i posiada dodatkowy zestaw czterech lub pięciu strun burdonowych, umieszczonych pod strunami właściwymi. Muzyk nie dotykając tych strun podczas gry, pozwala im rezonować, co daje charakterystyczny przydźwięk.

Hardanger fiddle z reguły towarzyszy tańcom ludowym, a fidalarz podczas gry często głośno tupie. Tradycją było, że muzyk, grając na tym instrumencie, prowadził orszak weselny w drodze do kościoła.

Tak zwane „skrzypce z Hardanger” są tradycyjnie bogato zdobione przez rzemieślników. Najstarszy znany egzemplarz wykonany przez Olego Jonsena Jaastada z Hardanger pochodzi z 1651 roku.

AGATHE BACKER GRØNDAHL

Fantasy Pieces Op. 39
Utwory fantastyczne op. 39

15

No. 9 Withered
Nr 9 Zwiędły

Agathe Backer Grøndahl was an important Norwegian composer, a pioneer in the traditionally male-dominated field.

In Europe she was looked upon as an outstanding pianist. After playing Grieg's *Piano Concerto in A minor* in Paris and London, she was hailed as the new Clara Schumann. She studied in Berlin, Rome (under Franz Liszt) and in Christiania (under Halfdan Kjerulf). As a composer, she was mostly influenced by the German Romantic tradition.

She composed around four hundred pieces – works for piano, romances and smaller orchestral works. Among her most popular works are her beautiful songs which are considered the best examples of the genre written in Norway.

nered

With

Agathe Backer Grøndahl była ważną norweską kompozytorką, pionierką w zdominowanym przez mężczyzn muzycznym świecie.

W Europie postrzegano ją jako wybitnie zdolną pianistkę. Po wykonaniach *Koncertu fortepianowego a-moll* Griega w Paryżu i Londynie została okrzyknięta kolejną Clarą Schumann. Studiowała w Berlinie, Rzymie (pod kierunkiem samego Ferencza Liszta) i w Christianii (u Halfdana Kjerulfa). Jako kompozytorka pozostała pod wpływem niemieckiej tradycji romantycznej.

Skomponowała około czterystu dzieł – utwory na fortepian, pieśni i drobne utwory na orkiestrę. Obecnie najczęściej wykonywane są jej piękne pieśni, uważane za jedno z najlepszych w literaturze norweskiej.

DAVID MONRAD JOHANSEN

Pictures from Nordland. Suite No. 1 Op. 5
I Suita „Obrazki z Nordlandu” op. 5

16 → 19

David Monrad Johansen played an important role in Norway's music life in the 1920s and 1930s. He was very active in the nationalist movement which eventually had tragic consequences for him (he supported the pro-German government during World War II). He was educated in Oslo, Berlin and in Paris.

His early style was mainly influenced by French Impressionism and by the works of his Norwegian friend, composer Alf Hurum. After coming back to Norway Monrad Johansen got interested in folk music from Gudbrandsdalen.

Pictures from Nordland were composed in 1918.

The piano suite was inspired by the composer's beloved home region, Helgeland (in Northern Norway), the place filled with memories from his childhood.

The first movement *Woman's Profile* is a musical portrait of a female figure from the novel *The Great Forests* by Andreas Haukland. It is followed by *The Little Stone God*. The *Reindeers* were inspired by Johansen's hiking trip in Kruttfjellet. The final movement, *Towards the Mountains of My Forefathers*, written in a simple and naive style, is an expression of longing for the Nordland of the composer's childhood.

David Monrad Johansen zajmował ważne miejsce w życiu muzycznym Norwegii lat 20. i 30. XX wieku. Jednak podczas II wojny światowej popierał proniemiecki rząd, co doprowadziło do trwającego wiele lat bojkotu jego twórczości. Kształcił się w Oslo, Berlinie i w Paryżu.

Na wczesną twórczość Johansena największy wpływ wywarł francuski impresjonizm oraz Alf Hurum, inny norweski kompozytor. Po powrocie do Norwegii Monrad Johansen zainteresował się muzyką ludową z regionu Gudbrandsdalen.

Obrazy z Nordlandu powstały w 1918 roku. Inspiracją dla tej suity fortepianowej był ukochany region kompozytora, Helgeland (Norwegia Północna), miejsce pełne wspomnień z dzieciństwa.

Pierwsza część cyklu – *Profil kobiety* – to muzyczny portret postaci z powieści *Wielkie lasy* Andreasa Hauklanda. Kolejną częścią jest *Kamienny bożek*. Inspiracją do napisania *Reniferów* była pełna wrażeń wspinaczka Monrada Johansena w górach Kruttfjellet. Ostatnie ogniwo *Ku górcom przodków* – napisane w prostym i naiwnym stylu – wyraża tęsknotę kompozytora za krainą dzieciństwa.

EDVARD GRIEG

Lyric Pieces Op. 54
Utwory liryczne op. 54

20

No. 4 Notturmo
Nr 4 Nokturn

Artists like Bach and Beethoven erected churches
and temples on the heights. I only wanted...
to build dwellings for men in which they might
feel happy and at home.

Artyści tej miary, co Bach czy Beethoven,
wysoko wznosili swe kościoły i świątynie.
Ja pragnąłem tylko... zbudować dla ludzi dom, w którym
mogliby być szczęśliwi i czuć się jak u siebie.

Edvard Grieg

Alongside *Butterfly* and *Spring* one of the most loved of Grieg's character pieces is **Notturmo** in C major (1891). This miniature is one of the best examples of the composer's extraordinary lyrical skills.

Though Grieg was not a master of form (most of the piano pieces from the 10 books he wrote had the same 'ABA' form), his melodies are full of charm and simplicity, written in a pure, beautiful way and the style of the master.

Obok *Motyła* i *Wiosny* jednym z najbardziej popularnych i lubianych utworów Edvarda Griega jest **Nokturn** w tonacji C-dur (1891). Miniatura ta jest również znakomitym przykładem niezwyklej wrażliwości lirycznej kompozytora.

Grieg nie uchodzi za mistrza budowania formy muzycznej (większość utworów fortepianowych, które napisał, miały identyczną formę ABA). O jego geniuszu kompozytorskim stanowią pełne czaru i prostoty melodie.

HARALD SÆVERUD

Peer Gynt Suite No. 1 Op. 28

I Suita „Peer Gynt” op. 28

21

No. 1 The Devil's Five-hop

Nr 1 Z diabłem na pięć

Harald Sæverud was born in Bergen. He studied under Borghild Holmsen in Norway and under Friedrich Ernst Koch in Germany. In the beginning he composed in the style of late Romanticism, later Neoclassicism and Expressionism.

Sæverud wrote nine symphonies, concertos for oboe, violin, piano and bassoon and numerous works for piano solo. His most famous piece was the *Ballad of Revolt* (*Kjempeviseslåtten*) written like Ravel's *Bolero* in ostinato form, dedicated to "the great and small fighters of the resistance movement".

After World War II Sæverud created one of his most important works. Theatre director Hans Jacob Nilsen wanted to present Henrik Ibsen's famous **Peer Gynt** play in a "de-Romanticized" form. As Sæverud was a great admirer of Grieg's music, he was initially very sceptical about the idea. Finally, he agreed and ended up creating dramatic and modern music that gained recognition and popularity in Norway both in the form of a concert version for orchestra and in the form of a piano suite. Nilsen's **Peer Gynt** had its first performance at the Norwegian Theatre (*Det Norske Teatret*) in Oslo on 2nd March, 1948. The first movement of the piano suite version is *The Devil's Five-hop* (orig. *Faens Femstag*), an ironic introduction to Peer Gynt's world.

Urodzony w Bergen Harald Sæverud kształcił się pod kierunkiem Borghildy Holmsen w Norwegii i Friedricha Ernsta Kocha w Niemczech. Początkowo tworzył w stylu neoromantyzmu, później neoklasycyzmu i ekspresjonizmu.

Napisał dziewięć symfonii, koncerty solowe na obój, skrzypce, fortepian i fagot oraz wiele solowych utworów fortepianowych. Jego najbardziej znanym dziełem jest *Ballada buntu* (*Kjempeviseslåtten*) napisana w formie przywodzącej na myśl *Bolero* Ravela, a poświęcona „wielkim i małym bojownikom ruchu oporu”.

Jedno ze swoich najważniejszych dzieł Sæverud stworzył tuż po II wojnie światowej. Reżyser teatralny Hans Jacob Nilsen planował wystawienie słynnej sztuki **Peer Gynt** Ibsena w odważnej, „zderomantyzowanej” koncepcji. Zwrócił się do Sæveruda o napisanie muzyki. Kompozytor bardzo sceptycznie podszedł do tej propozycji, wysoko bowiem cenił wersję Edvarda Griega. W końcu jednak zgodził się i stworzył przejmującą, nowoczesną muzykę, która zyskała uznanie i popularność w Norwegii zarówno w wersji koncertowej na orkiestrę, jak i fortepianowej. Premiera przedstawienia Nilsena odbyła się w 1948 roku w Teatrze Norweskim w Oslo (*Det Norske Teatret*). Pierwszą częścią cyklu jest *Z diablem na pięć* (oryg. *Faens Femstag*), ironiczne wprowadzenie do świata Peera Gynta.

I would like to thank Joanna Maklakiewicz for her support and most importantly for inspiring me to make the Norwegian journey.

Millioner takk to Marek Bugajski for his big heart and invaluable help.

To my wonderful professors in Norway, Einar Henning Smebye and Liv Glaser Munch – thank you for all your consultations, support and help with working on the material.

I would like to thank Ola Nagórko and Andrzej Sasin for making my sound visions come true, for their patience and for the atmosphere at the studio. I thank Emilia Pyza for her wonderful design.

In addition, I would like to thank Professor Krystyna Borucińska, Laura Soboń, Anna Fortis, Maria Berglund, my irreplaceable Sister, Zuzanna Soboń, my Parents. To my Husband, without whom this album would not exist – thank you for “everything” and for the red booth in Sogn.

Za inspirację do norweskiej podróży oraz wsparcie dziękuję Joannie Maklakiewicz, za wielkie serce i nieocenioną pomoc – millioner takk – Markowi Bugajskiemu.

Za konsultacje merytoryczne, wsparcie oraz pomoc w pracy nad materiałem na płytę dziękuję moim wspaniałym norweskim profesorom – Einarowi Henningowi Smebye oraz Liv Glaser Munch.

Oli Nagórko i Andrzejowi Sasinowi dziękuję za zrealizowanie moich dźwiękowych wyobrażeń, za cierpliwość oraz atmosferę w studiu, Emilii Pyzie zaś za przepiękny projekt graficzny.

Ponadto za wsparcie dziękuję pani profesor Krystynie Borucińskiej, Laurze Soboń, Annie Fortis, Marii Berglund, mojej niezastąpionej Siostrze, Zuzannie, Rodzicom. Mojemu Mężowi, bez którego nie byłoby tej płyty, za „wszystko” oraz za czerwoną budkę w Sogn dziękuję najbardziej.

takk

tusen takk

The project was executed thanks to the culture scholarship of the Toruń City Council and the artistic scholarship of the Marshal of Pomeranian-Kuyavian Voivodeship.

Projekt zrealizowano dzięki dofinansowaniu w ramach stypendium Miasta Torunia w dziedzinie kultury oraz stypendium artystycznego Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

The photo session was executed by courtesy of Tomasz Pasiek of CLAY Warsaw.

Sesja zdjęciowa została zrealizowana dzięki uprzejmości Tomasza Pasieka z CLAY Warsaw.

Recorded in the Warsaw Philharmonic Concert Hall, 13–15 February 2018.

Nagrano w Sali Koncertowej Filharmonii Narodowej w dniach 13–15 lutego 2018 roku.

Recording producers, editing / Reżyseria nagrania, montaż: Aleksandra Nagórko, Agnieszka Szczepańczyk

Mastering: Andrzej Sasin, Aleksandra Nagórko

Piano tuning / Strojenie fortepianu: Szymon Jasnowski

Text / Tekst: Aleksandra Soboń-Wakarecy

Editor / Redakcja: Agnieszka Kurpisz

English translation / Przekład angielski: Laura Soboń

Graphic design / Projekt graficzny: Emilia Pyza

Photos / Zdjęcia: Zosia Zija, Jacek Pióro

ACD 267-2

© 2020 CD Accord

© 2018 Aleksandra Soboń-Wakarecy

<http://www.cdaccord.com.pl>

e-mail: cdaccord@cdaccord.com.pl

Distributed in Poland by Universal Music Polska

Worldwide distribution by Naxos

Aleksandra Soboń-Wakarecy

→ www.aleksandrasobon.com

Graduated from the Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw in the piano class of Jerzy Romaniuk and Ramiro Sanjines and chamber music class of Krystyna Borucińska and Joanna Maklakiewicz (2010). She developed her skills during postgraduate studies at the Norwegian Academy of Music in Oslo under the guidance of Einar Henning Smebye (modern piano) and Liv Glaser (historical piano).

Laureate of several international chamber music competitions: in Cracow (2009), Oslo (2012), Białystok (2015), and in Rome (2015). Aleksandra Soboń-Wakarecy received the scholarships of the Mayor of Toruń (2017, 2019) and of the Marshal of the Kuyavian-Pomeranian Voivodeship (2017). As a soloist and a chamber musician, she has performed in Norway, Germany, Spain, Poland, Italy, Lithuania, and Hungary.

She has been performing as a member of the Wakarecy Piano Duo since 2013 together with her husband, Paweł Wakarecy. The artists are laureates of piano duo competitions and the “New face of music” programme of the Polish Institute of Music and Dance.

Aleksandra Soboń-Wakarecy since 2012 has been living in Toruń, where she teaches piano at the Karol Szymanowski Complex of State Music Schools; her students are prizewinners of international and national music competitions. In 2019, she received the prize for distinguished achievements in pedagogical work awarded by the Mayor of Toruń.

Absolwentka Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina – klasy fortepianu Jerzego Romaniuka i Ramira Sanjinesa oraz klasy kameralistyki Krystyny Borucińskiej i Joanny Maklakiewicz (2010). Swoje umiejętności doskonaliła podczas studiów podyplomowych w Norweskiej Akademii Muzycznej w Oslo pod kierunkiem Einara Henninga Smebye (fortepian współczesny) i Liv Glaser (fortepian historyczny).

Pianistka jest laureatką kilku międzynarodowych konkursów muzyki kameralnej: w Krakowie (2009), Oslo (2012), Białymstoku (2015) i w Rzymie (2015) oraz stypendystką Prezydenta Miasta Torunia (2017, 2019) i Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego (2017). Jako solistka i kameralistka występowała w Norwegii, Niemczech, Hiszpanii, Polsce, we Włoszech oraz na Litwie i Węgrzech.

Od 2013 roku występuje w duecie fortepianowym Wakarecy Piano Duo, wraz ze swoim mężem, Pawłem Wakarecym. Artyści są laureatami konkursów duetów fortepianowych oraz programu „Nowa twarz muzyki” Instytutu Muzyki i Tańca.

Aleksandra Soboń-Wakarecy od 2012 roku mieszka w Toruniu i prowadzi klasę fortepianu w Zespole Szkół Muzycznych im. Karola Szymanowskiego; jej uczniowie zdobywają nagrody w międzynarodowych i ogólnopolskich konkursach muzycznych. W 2019 roku otrzymała nagrodę Prezydenta Miasta Torunia za wybitne osiągnięcia w pracy dydaktycznej.